Оксана Маланчук

*аспірантка кафедри регіональної політики та публічного адміністрування,
Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії
державного управління при Президентові України, м. Одеса, Україна,
e-mail: 7986002@ukr.net,
<https://orcid.org/0000-0002-7965-9734>*

РОЛЬ ГЛОБАЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ У ПРОЦЕСАХ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація. У статті проаналізовано роль глобальних ініціатив у процесах запобігання корупції з урахуванням кращих світових практик та окреслено практичні рекомендації застосування передового досвіду в Україні.

Встановлено, що корупція має різні форми боротьби, які залежить від урядових політик. Досліджено проекти Світового банку з питань запобігання корупції таких країн як: Афганістан, Бразилія, Кенія, Монголія, Сербія, Сомалі та виявлено їх відмінності. Основними напрямками урядових політик в сфері запобігання корупції в цих країнах є: покращення управління державними фінансами та запровадження прозорої системи закупівель; розробка систем штучного інтелекту; створення системи аналізу даних для моніторингу за діяльністю судів та судового персоналу; формування системи відкритих даних; запровадження секторально-орієнтованого підходу; створення спільних урядів, які складаються з міжнародних консультативних груп та донорів. Відзначено, що на методологічному рівні основними напрями дослідження Світового банку є: формування нових підходів до виявлення та вимірювання корупції на основі відкритих даних; використання нових джерел даних і методів для вимірювання наслідків корупції; використання відкритих даних для оцінки ефективності антикорупційних інструментів, політики та заходів; внесення нових знань з питань доступу до даних, якості та конфіденційності інформації.

Проаналізовано основні моделі спеціалізованих інституцій боротьби з корупцією (модель багатоцільових органів з правоохоронними повноваженнями, модель служби боротьби проти корупції в структурі правоохоронних органів, модель інституцій із запобігання корупції, модель оцінювання діяльності спеціалізованих антикорупційних органів). Визначено особливості їх застосування в певних країнах та розглянуто шляхи їх адаптації в умовах сьогодення в Україні. Розглянуто позицію вітчизняних науковців щодо процесу удосконалення модернізації механізмів реалізації запобігання корупції з врахуванням глобальних ініціатив та встановлено, що це потребує

розробки та реалізації певних дій з боку держави. Відзначено основні напрями у процесах реформування на основі дотримання принципів прозорості, формування нових підходів для виявлення та визначення рівня корупції на основі секторально-орієнтованого підходу, розробці ефективних антикорупційних інструментів. Окреслено перспективи подальших розвідок у даному напрямі, які полягають у науковому обґрунтуванні та пошуку шляхів щодо формування ефективної державної антикорупційної політики з урахуванням впливу глобальних ініціатив на процеси запобігання корупції.

Ключові слова: глобальні ініціативи, корупція, запобігання та протидія корупції, антикорупційні ініціативи, світовий досвід, моделі спеціалізованих інституцій боротьби з корупцією.

Oksana Malanchuk

*PhD student of Regional Policy and Public Administration Chair,
Odessa Regional Institute for Public Administration of the National Academy for
Public Administration under the President of Ukraine, Odessa, Ukraine,
e-mail: 7986002@ukr.net,
<https://orcid.org/0000-0002-7965-9734>*

THE ROLE OF GLOBAL INITIATIVES IN CORRUPTION PREVENTION PROCESSES: A WORLD EXPERIENCE FOR UKRAINE

Abstract. The article analyzes the role of global initiatives in the process of preventing corruption, taking into account the best world practices and outlines practical recommendations for the application of best practices in Ukraine. It has been established that corruption has various forms of struggle, which depend on government policies. The World Bank's anti-corruption projects in countries such as Afghanistan, Brazil, Kenya, Mongolia, Serbia, and Somalia have been studied and their differences identified. The main directions of government policies in the field of anti-corruption in these countries are: improving public financial management and introducing a transparent procurement system; development of artificial intelligence systems; creation of a data analysis system for monitoring the activities of courts and court staff; formation of an open data system; introduction of a sector-oriented approach; creation of joint governments consisting of international advisory groups and donors. It is noted that at the methodological level the main areas of research of the World Bank are: the formation of new approaches to detecting and measuring corruption based on open data; use of new data sources and methods to measure the effects of corruption; use of open data to assess the effectiveness of anti-corruption tools, policies and measures; introduction of new knowledge on data access, quality and confidentiality of information.

The main models of specialized anti-corruption institutions (model of multi-purpose bodies with law enforcement powers, model of anti-corruption service in the structure of law enforcement agencies, model of institutions for prevention of corruption, model of evaluation of specialized anti-corruption bodies) are analyzed. Peculiarities of their application in certain countries are determined and the ways of their adaptation in the present conditions in Ukraine are considered. The position of domestic scientists on the process of improving the modernization of implementation mechanisms for the prevention of corruption, taking into account global initiatives, is considered and it is determined that this requires the development and implementation of certain actions by the state. The main directions in the reform processes based on the principles of transparency, the formation of new approaches to identify and determine the level of corruption on the basis of a sector-oriented approach, the development of effective anti-corruption tools. Prospects for further research in this area are outlined, which consist in scientific substantiation and finding ways to form an effective state anti-corruption policy, taking into account the impact of global initiatives on the prevention of corruption.

Keywords: global initiatives, corruption, prevention and counteraction of corruption, anti-corruption initiatives, world experience.

Постановка проблеми. У вітчизняних та зарубіжних наукових підходах «корупція» визначається як явище, що негативно впливає на рівень життя населення та сприяє зростанню недовіри до органів влади з боку громадськості. Особливо це проявляється в умовах глобалізації, політичної нестабільності, кризових явищ тощо. Основними засадами антикорупційної державної політики у цьому напрямку є формування сталості розвитку нашої країни, реалізація євроінтеграційного вектору та дотримання політики євроатлантичного співробітництва. Все це обумовлює вироблення ефективних шляхів подолання корупції в усіх сферах суспільного життя на основі запровадження дієвої антикорупційної політики з врахуванням теоретико-методологічного наповнення. З цієї позиції надзвичайно важливим аспектом є вивчення кращих світових практик та імплементація цього досвіду в реалії українського законодавства. Безумовно це надасть можливість виробити ефективні методи боротьби і запобігання корупційним явищам та значно знизить рівень її деструктивного впливу на громадське життя.

Про актуальність проблеми дослідження також свідчать дані аналітичного порталу «Слово і дія», які провели нещодавно опитування та встановили, що більшість українців вважають корупцію серйозною проблемою для розвитку держави. Так, станом на 2021 рік 26,3% опитаних покладають відповідальність за протидію корупції на Антикорупційний суд, 26,2% – на Національне антикорупційне бюро України, 23,4% – на Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру та 16,9% – на Національне агентство з питань запобігання

корупції. За даними опитування групи «Рейтинг», зменшилася кількість українців, які вважають найважливішими проблемами для країни хабарництво і корупцію у владі. Станом на червень 2016-го так відповідали 39%, в травні 2017-го – 52%, в травні 2018-го – 40%, в червні 2019-го – 48%, в липні 2020-го та березні 2021-го – тільки 21% [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз вітчизняних та зарубіжних наукових розвідок демонструє високий рівень досліджень з зазначеної проблематики. Серед українських дослідників слід відзначити значний науковий доробок Баштанника В., Липовської Н., Новака А., Серьогіна С., які приділили значну увагу дослідженню теоретичних засад антикорупційної політики та запобіганню корупції в публічному управлінні. Політико-правові та соціальні передумови корупції в органах влади та виявлення соціальних передумов корупції в органах державної влади знайшли своє відображення в наукових роботах Бабенка К., Лазаренко С. тощо. Наступна група науковців Михненко А., Руснак О., Мудров А., Гасанов С., Глуценко О., Задородний С., Івасенко С., Коржевський Я., Котенко С., Котляревський Я., Кравченко С., Кривонос Л., Макаренко Е., Соловійов С., Щур Н. та ін. досліджують зарубіжний досвід (за даними Transparency International) таких держав як: Австралія, Австрія, Великобританія, Данія, Ізраїль, Ірландія, Ісландія, Канада, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Нова Зеландія, Норвегія, Сінгапур, США, Фінляндія, Швейцарія, Швеція, Японія. Втім, поза увагою дослідників залишаються окремі аспекти щодо визначення рівня впливу глобальних ініціатив на процеси запобіганню корупції.

Мета статті полягає у дослідженні ролі глобальних ініціатив у процесах запобіганню корупції з урахуванням кращих світових практик та окресленні практичних рекомендацій застосування передового досвіду в Україні.

Виклад основного матеріалу. За визначенням Групи Світового банку корупція має різні форми боротьби з корупцією, що залежить від урядових політик.

В Афганістані основними проявами боротьби з корупцією є покращення управління державними фінансами та запровадження прозорості системи закупівель. Слід відзначити роль Національного управління закупівель країни (NPA), діяльність якого спрямована на формування та розвиток прозорості системи закупівель. Всі дані та інформація про процеси закупівель знаходяться у відкритому доступі офіційного веб-сайта інституції. Основними формами контролю є вдале поєднання державного та громадського контролю та моніторингу, що дозволило заощадити близько 270 мільйонів доларів [2].

Досвід Бразилії демонструє позитивну тенденцію щодо подолання корупції. За допомогою Світового банку розроблено систему штучного інтелекту, яка визначає 225 ознак потенційного шахрайства в процесах державних закупівель і може допомогти покращити витрати. Ефективність цієї

системи виявляє випадки високого ризику [2].

Проект Світового банку, який був започаткований у Кенії допоміг створити одну із кращих систем аналізу даних, яка використовується для моніторингу за діяльністю судів та судового персоналу. Особливістю даної системи є постійне здійснення антикорупційних заходів в поєднанні з опитуваннями самих судів щодо виявлення та усунення можливих корупційних ризиків [2].

Уряд Монголії спільно зі Світовим банком запроваджують проекти підтримки відкритих бюджетів, в тому числі і парписипативного бюджету, оновлення онлайн-порталів для доступу до інформації про витрати тощо [2].

Основними напрями діяльності Світового банку у Сербії є організація спеціальних платформ участі стейхолдерів, які мають можливість визначати та слідкувати за конкретними діями органів влади з метою покращення прозорості, доброчесності та належного управління [2].

У Сомалі Світовий банк у співпраці з Міжнародним Валютним Фондом та іншими партнерами підтримано ініціативу створення спільного уряду Сомалі, який складається з міжнародної консультативної групи та донорів, що розглядають всі значні державні контракти [2].

Слід також відзначити, антикорупційну програму Світового банку, яка покликана посилити прозорість і доступність даних для створення єдиної доказової бази для боротьби з корупцією. Мета полягає в тому, щоб забезпечити прозорість у процесах реформування, які відображають сутність проблем корупції та їх вплив на різні рівні влади, громадськість та бізнес. Відповідно до спільних напрацювань Світового банку та Школи державної політики та менеджменту Корейського інституту розвитку на методологічному рівні основними напрями дослідження є: формування нових підходів до виявлення та вимірювання корупції на основі відкритих даних; використання нових джерел даних і методів для вимірювання наслідків корупції; використання відкритих даних для оцінки ефективності антикорупційних інструментів, політики та заходів; внесення нових знань з питань доступу до даних, якості та конфіденційності [3].

Отже, основними регіональними та глобальними ініціативами Світового банку є [2]:

- забезпечення лідерства у створенні міжнародних стандартів прозорості (Global Initiative on Financial Transparency, Open Contracting Standards, Asset Disclosure Standards) та підтримка впровадження відкритого уряду (через підтримку Open Government Partnership);
- допомога в реалізації заходів щодо прозорості та підзвітності;
- стратегічно підтримує і бере участь у міжнародних альянсах та регіональних антикорупційних форумах, зокрема в таких як International Corruption Hunters Alliance and LAC Regional Parliamentary Network;

- участь у міжнародних форумах з питань боротьби з корупцією, включаючи робочу групу G20 з питань боротьби з корупцією, робочу групу з фінансової звітності та цільову групу по боротьбі з корупцією країн Організації економічного співробітництва та розвитку;

- надає допомогу країнам у координації та взаємної юридичної допомоги, необхідної для виявлення та повернення викрадених активів.

Глобальні антикорупційні ініціативи Світового банку містять наступні елементи: 1. Глобальні норми стандарти здійснюють суттєвий вплив на формування політики та вироблення урядових політик з питань протидії та запобігання корупції; 2. Корупція є комплексним проблемний явищем, а на її боротьбу повинні бути спрямовані владні зусилля, політики, політичних еліт та бізнесу; 3. Прозорість та доступність до інформації з боку громадськості на основі передових технологій; 4. Корупція проявляється в різних формах, має комплексний характер, має властивість змінюватись, а її подолання потребує секторально-орієнтованого підходу; 5. Корупція знаходить своє відображення в фінансових ризиків, що потребує радикального зниження її рівня через заходи детінізації національної економіки [4].

Організація економічного співробітництва та розвитку спільно з Мережею боротьби з корупцією розглянули спеціалізовані інституції та представили основні моделі [6].

1. *Модель багатоцільових органів з правоохоронними повноваженнями*, яка заснована на принципах універсального підходу до вирішення проблеми корупції «поєднання у межах однієї установи превентивної і репресивної функцій» [6]. Основними завданнями таких органів є: розроблення політики у сфері попередження корупції, аналітична діяльність, допомога в запобіганні корупції, взаємодія із громадянським суспільством, інформування, моніторинг, проведення розслідувань (Гонконг, Сінгапур, Литва, Австралія, Уганда, Корея, Таїланд, Аргентина, Еквадор).

2. *У рамках моделі служби боротьби проти корупції в структурі правоохоронних органів*, відзначають різні форми спеціалізованих органів. Вони можуть створюватися в органах, які відповідають за виявлення і розслідування корупції, або в органах прокуратури. У деяких країнах усі три функції об'єднуються в рамках одного відомства (Німеччина, Норвегія, Бельгія, Іспанія, Хорватія, Румунія, Угорщина).

3. *Модель інституцій із запобігання корупції*, розроблення політики і координації дій, включає в себе спеціалізовані інституції, які виконують одну або декілька превентивних функцій. Вони можуть відповідати за: проведення досліджень явища корупції; аналіз корупційних ризиків; моніторинг і координацію заходів з виконання антикорупційних програм та планів дій; перегляд та підготовку нормативно-правових актів у цій сфері; контроль за виконанням положень про конфлікт інтересів і декларування майна публічними

службовцями; вироблення та впровадження кодексів етики; допомога в антикорупційному навчанні персоналу; консультування з питань етики на публічній службі; здійснення міжнародної співпраці і співпраці з громадянським суспільством тощо (Франція, Македонія, Албанія, Мальта, Сербія, Чорногорія, США, Індія, Філіппіни, Болгарія).

4. Модель оцінювання діяльності спеціалізованих антикорупційних органів.

Вимірювання рівня корупції здійснюється через індекси сприйняття (наприклад, Індекс сприйняття корупції Transparency International). Втім, Світовий банк розробив і використовує Систему оцінки ефективності державного управління, що включає Індекс верховенства права. Поєднання двох методик надає змогу оцінити рівень корупції в країні та визначити шляхи її подолання [5].

Індекс складається міжнародною організацією World Justice Project. Він враховує, які повноваження має уряд, рівень корупції, відкритість уряду, забезпечення порядку і безпеки, цивільного й кримінального правосуддя. У 2019 році Україна посіла 77-у позицію серед 126 країн світу в рейтингу Індeksu верховенства права. Лідерами рейтингу стали Данія, Норвегія та Фінляндія. На останніх місцях рейтингу опинилися Демократична Республіка Конго, Камбоджа і Венесуела [6].

У дослідженні відзначено, що питання вибору конкретної моделі спеціалізованої антикорупційної інституції у певній країні є дуже складним і суперечливим процесом. Її вибір обумовлений певними факторами: врахування історичних, політичних, культурних, соціальних традицій; особливості політико-правової системи. Адаптація моделі повинна відбуватися на основі врахування: орієнтовного рівня корупції в країні; порядності, компетентності та потенціалу існуючих інституцій; конституційних засад; існуючої правової системи та національної системи кримінальної юстиції; наявних фінансових засобів тощо [7].

Найбільш відомим та широко застосовним у світі є рейтинг країн за Індексом сприйняття корупції, який щорічно визначається міжнародною неурядовою організацією "Transparency International". Україна включається до зазначеного рейтингу, починаючи з 2013 року, демонструючи у цілому такі результати: 2013 рік - 25 балів, 144 місце серед 177 країн; 2014 рік - 26 балів, 142 місце серед 175 країн; 2015 рік - 27 балів, 130 місце серед 168 країн; 2016 рік - 29 балів, 131 місце серед 176 країн (при цьому середній світовий показник становив 43 бали); 2017 рік - 30 балів, 130 місце серед 180 країн (при цьому середній бал для регіону Східної Європи та Центральної Азії становив 34 бали, а для Західної Європи та ЄС - 66 балів); 2018 рік - 32 бали, 120 місце серед 180 країн (при цьому середній бал для регіону Східної Європи та Центральної Азії становив 35 балів, а для Західної Європи та ЄС - 66 балів); 2019 рік - 30 балів, 126 місце серед 180 країн (при цьому середній бал для регіону Східної Європи

та Центральної Азії становив 35 балів, а для Західної Європи та ЄС - 66 балів) [7].

В Україні серед суб'єктів, які уповноважені вживати заходи із запобігання і протидії корупції виділяють три групи: 1) суб'єкти із загальними повноваженнями; 2) суб'єкти зі спеціальними повноваженнями; 3) суб'єкти з повноваженнями учасника антикорупційних заходів [8].

1 група суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції, включає суб'єкти із загальними повноваженнями, не створені спеціально для безпосередньої боротьби з корупцією, проте уповноважені протидіяти корупції:

- Президент України – у межах своїх повноважень він затверджує загальнонаціональні програми, концепції тощо;

- Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні;

- Кабінет Міністрів України – як вищий орган у системі органів виконавчої влади (прикладом нормативної координаційної діяльності Уряду є встановлення та зміна структурних підрозділів органів виконавчої влади, зокрема й підрозділів, діяльність яких спрямована на запобігання і протидію корупції);

- Генеральний прокурор України в частині реалізації свого конституційного статусу [8].

2 групу суб'єктів зі спеціальними повноваженнями складають спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, визначені ЗУ «Про запобігання корупції», які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії їй, безпосередньо виявляють, припиняють або розслідують корупційні правопорушення чи пов'язані з ними:

- органи прокуратури;

- органи Національної поліції України;

- Національне антикорупційне бюро України;

- Національне агентство з питань запобігання корупції [8].

3 група складається з суб'єктів, які мають право лише брати участь у запобіганні та протидії корупції. Однак у певних випадках вони мають право здійснювати заходи щодо припинення корупційних правопорушень, сприяти відновленню порушених прав чи інтересів держави, фізичних і юридичних осіб, брати участь в інформаційному й науково – дослідному забезпеченні проведення заходів щодо запобігання і протидії корупції, залучатися до таких заходів:

- державні органи;

- органи влади;

- органи місцевого самоврядування;

- підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкованості та форми власності, їхні посадові та службові особи;

- посадові та службові особи юридичних осіб публічного права, їх

структурних підрозділів;

– громадяни, об'єднання громадян (за їх згодою) [8].

Процес удосконалення модернізації механізмів реалізації запобігання корупції з врахуванням глобальних ініціатив потребує розробку та реалізацію певних дій.

Слушно відзначає Дмитрієв Ю. (2018), що удосконалення механізмів реалізації державної політики протидії корупції пов'язують з мінімізацією ризиків корупційних дій, що розглядають як окремий механізм. Мінімізація корупційних ризиків у системі державного управління України – це етап управління корупційними ризиками, процес зниження імовірності та/або ступеня впливу корупційних ризиків, що передбачає вибір ефективних і достатніх заходів, які спрямовані на попередження негативних наслідків від можливого прояву корупційних ризиків [9].

Також в дослідженнях виокремлено *нормативно-правовий механізм*, під яким розуміють заходи і засоби, спрямовані на створення правового механізму діяльності державних інституцій, які б дозволили їм на належному рівні виконувати покладені на них функції та повноваження. Такі заходи мають забезпечити достатній і необхідний рівень нормативно-правової регламентації діяльності державної установи, що насамперед пов'язано з юридичним визначенням порядку та методів прийняття державно-управлінських рішень, наданням адміністративних послуг тощо. До нормативно-правового механізму відносять: законодавче визначення підстав та введення порядку дотримання антикорупційних обмежень і заборон; нормативне закріплення неможливості одночасного виконання контрольних і наглядових функцій у межах однієї державної інституції; встановлення процедур юридичного супроводу або контролю найбільш вразливих до корупції сфер діяльності або повноважень державної інституції; запровадження пропорційної юридичної відповідальності в разі скоєння корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, з одночасним нормативним удосконаленням механізмів невідворотності покарання за скоєне; законодавче введення додаткових форм і методів контролю за дотриманням вимог антикорупційного законодавства; проведення періодичного юридичного аудиту стану виконання адміністративних функцій державною інституцією, законності прийняття нею державно-управлінських рішень тощо [9].

На думку Дмитрієва Ю. (2018) одну із головних ролей в процесі запобігання корупції виконує *інформаційно-технічний механізм*. Даний механізм покликаний забезпечити автоматизацію процесів антикорупційного контролю, публічність і відкритість у діяльності державних інституцій, гарантувати доступність інформації для громадян та організацій, що не є конфіденційною, а також зможе сприяти підвищенню дисциплінованості та особистої відповідальності публічних осіб. До переліку заходів *інформаційно-*

технічного механізму відносять: гласність і відкритість у діяльності державних інституцій, разом із можливістю забезпечення державного та громадського контролю; своєчасне оприлюднення порядку та механізму здійснення державно-управлінської діяльності, а також результатів такої діяльності; повне та обов'язкове надання за запитами інформації про діяльність публічної інституції щодо запобігання й протидії корупції; забезпечення тісної співпраці із ЗМІ, у тому числі шляхом публічного оприлюднення як позитивних, так і негативних моментів здійснення владних функцій та повноважень; створення офіційних сайтів органів публічного управління, з можливістю розміщення там повідомлень про корупційні ризики в діяльності державної інституції; сприяння розвитку електронних послуг для налагодження взаємодії між владними органами та громадянами; створення нових і модернізація існуючих державних реєстрів баз даних для забезпечення їх автоматизованого моніторингу інституціями, що протидіють корупційним проявам у системі державного управління; створення комплексу технічних і програмних засобів, призначених для роботи спеціалізованих інформаційних систем тощо [9].

В Україні Світовий банк на достатньому рівні оцінює діяльність спеціалізованого антикорупційного суду та функціонування комплексної системи електронного декларування.

В 2017 році Національне агентство з питань запобігання корупції розробило та використовує Методику стандартного опитування щодо рівня корупції. Дана Методика є уніфікованим інструментарієм моніторингу ситуації у сфері протидії корупції в Україні та дозволяє визначати динаміку показників поширеності корупції та сприйняттям населенням ефективності антикорупційної діяльності.

У травні 2020 року Національне агентство з питань запобігання корупції та Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу презентували результати опитування «Корупція в Україні: розуміння, сприйняття, поширеність». Польовий етап і обробку даних у межах цього опитування здійснила компанія Info Sapiens. Для дослідження було опитано три цільові аудиторії: населення, бізнес та експерти. За результатами опитування зокрема було отримано наступні дані [10]:

- на думку громадян, корупція – друга з найбільших проблем в Україні після військових дії в Донецькій і Луганській областях. Так, 69% громадян вказали корупцію серед дуже серйозних проблем України. Стосовно військових дії на сході України такої думки дотримується 72,7% українців;
- до 44,2% українців стикалися з корупційними практиками;
- за оцінками підприємців, рівень поширеності корупції в Україні знизився. За п'ятибальною шкалою підприємці оцінили рівень поширення корупційних практик в Україні на 4,23 (коли задавалося пряме питання). У 2017 році цей показник становив 4,52;

- бізнес та громадяни стверджують, що найперше Україні потрібно подолати корупцію у судах. Так вважають 56,9% підприємців та 52,2% від усього населення.

Висновки. Отже, проведений аналіз щодо визначення ролі глобальних ініціатив у процесах запобігання корупції доводить доцільність адаптації позитивного досвіду для України в цій сфері. Основними напрямками у процесах реформування є дотримання принципів прозорості, формування нових підходів для виявлення та визначення рівня корупції на основі секторально-орієнтованого підходу, розробці ефективних антикорупційних інструментів. Діяльність антикорупційних органів повинна здійснюватися на основі функцій: розробки, аналізу, моніторингу та контролю; протидія та запобігання корупції (включає всі види відповідальності потребує формування етичних стандартів); інформаційно-просвітницька функція (проведення просвітницьких кампаній серед населення, залучення засобів масової інформації, бізнес-структур та неурядового сектору). Позитивним досвідом для України є пошук моделі спеціалізованих антикорупційних інституцій на основі врахування кращих практик зі збереженням національних особливостей.

Перспективи подальших розвідок полягають у науковому обґрунтуванні та пошуку шляхів щодо формування ефективної державної антикорупційної політики з урахуванням впливу глобальних ініціатив на процеси запобігання корупції.

Література:

1. Корупція у цифрах: як змінюється кількість покараних, оцінка українців і місце у рейтингах. *Аналітичний портал «Слово і дія»*, 23 липня 2021. - Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/07/23/infografika/suspilstvo/korupciya-cyfrax-yak-zminuyetsya-kilkist-pokaranyh-oczinka-ukrayincziv-misce-rejtynhax>
2. Combating Corruption. *The World Bank*. October 25-28, 2021. - Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/topic/governance/brief/anti-corruption>
3. Symposium on Data Analytics and Anticorruption. *The World Bank*. October 25-28, 2021. - Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/events/2021/10/25/symposium-on-data-analytics-and-anticorruption>
4. Corruption has modernized, so should anticorruption initiatives. *The World Bank*. July 13, 2020. - Режим доступу: <https://blogs.worldbank.org/voices/corruption-has-modernized-so-should-anticorruption-initiatives>
5. Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей. *Організація економічного співробітництва і розвитку, Мережа боротьби проти корупції для країн Східної Європи і Центральної Азії*. 2006. - Режим доступу: <https://www.oecd.org/corruption/acn/39972270.pdf>
6. За матеріалами офісу розбудови доброчесності 2021 що таке корупція та якою вона буває? *Прес центр Укравтордора*. - Режим доступу: https://kr.ukravtodor.gov.ua/press/news/za_materialamy_ofisu_rozbudovy_dobrochesnosti_2021_shcho_take_koruptsiia_ta_yakoiu_vona_buvaie.html

7. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2020-2024 роки». - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GI03252A.html

8. Суб'єкти у сфері запобігання та протидії корупції. 2018. – Режим доступу : <https://www.pfu.gov.ua/lg/873-sub-yekty-u-sferi-zapobigannya-ta-protydiyi-koruptsiyi/>

9. Дмитрієв Ю.В. Механізми оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України: дис... кандидата наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / Дмитрієв Юрій Вавлерійович. - Маріуполь Донец. ДУ, 2018. – 236 с.

10. До 44,2% українців стикалися з корупційними практиками – опитування. Національне агентство з питань забезпечення корупції: офіційний сайт, травень, 2020. - Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/do-44-2-ukrayintsiv-stykalysya-z-koruptsiijnymy-praktykam-y-opytuvannya/>

References:

1. *Korupcija u cifrah: jak zminjuet'sja kil'kist' pokaranih, ocinka ukraïnciv i misce u rejtingah. Analitichnij portal «Slovo i dija» [Corruption in numbers: how the number of convicts changes, the assessment of Ukrainians and the place in the rankings. Analytical portal "Word and Action"]*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/07/23/infografika/suspilstvo/korupciya-cyfrax-yak-zminyuyetsya-kilkist-pokaranyh-oczinka-ukrayincziv-misce-rejtynhax> [in Ukrainian].

2. Combating Corruption. *The Word Bank*. October 25-28, 2021. - Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/topic/governance/brief/anti-corruption> [in English].

3. Symposium on Data Analytics and Anticorruption. *The Word Bank*. October 25-28, 2021. - Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/events/2021/10/25/symposium-on-data-analytics-and-anticorruption> [in English].

4. Corruption has modernized, so should anticorruption initiatives. *The Word Bank*. July 13, 2020. - Режим доступу: <https://blogs.worldbank.org/voices/corruption-has-modernized-so-should-anticorruption-initiatives> [in English].

5. *Specializovani institucii z borot'bi protidii korupcii: ogljad modelej. Organizacija ekonomichnogo spivrobitnictva i rozvitku, Merezha borot'bi proti korupcii dlja kraïn Shidnoi Ėvropi i Central'noi Aziï. [Specialized anti-corruption institutions: a review of models. Organization for Economic Cooperation and Development, Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia]*. URL: <https://www.oecd.org/corruption/acn/39972270.pdf> [in Ukrainian].

6. *Za materialami ofisu rozbudovi dobrochesnosti 2021 shho take korupcija ta jakuju vona buvae? Pres centr Ukravtordora [According to the Office of Integrity Building 2021 What is corruption and what is it like? Ukravtodor Press Center]*. URL: https://kr.ukravtodor.gov.ua/press/news/za_materialamy_ofisu_rozbudovy_dobrochesnosti_2021_shho_take_koruptsiia_ta_yakoiu_vona_buvaie.html [in Ukrainian].

7. *Pojasnjuval'na zapiska do proektu Zakonu Ukraïni «Pro zasadi derzhavnoi antikorpucijnoi politiki na 2020-2024 roki» [Explanatory note to the draft Law of Ukraine "On the Principles of State Anti-Corruption Policy for 2020-2024"]*. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GI03252A.html [in Ukrainian].

8. *Sub'ekti u sferi zapobigannja ta protidii korupcii. 2018 [Entities in the field of preventing and combating corruption. 2018]*. URL: <https://www.pfu.gov.ua/lg/873-sub-yekty-u-sferi-zapobigannya-ta-protydiyi-koruptsiyi/> [in Ukrainian].

9. Dmitriev, Ju.V. (2018). *Mehanizmi ocinki ta minimizacii korupcijnih rizikiv u sistemi derzhavnogo upravlinnja Ukraïni [Mechanisms for assessing and minimizing corruption risks in the system of public administration of Ukraine]. Candidate's thesis. Mariupol' Donec. DU [in Ukrainian]*.

10. Do 44,2% Ukraïnciv stikalisja z korupcijnimi praktikami – opituvannja. Nacional'ne agentstvo z pitan' zabezpečennja korupcii [Up to 44.2% of Ukrainians have faced corrupt practices - polls. National Agency for Corruption]. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/do-44-2-ukrayintsiv-stykalysya-z-koruptsijnymy-praktykamy-opytuvannya/> [in Ukrainian].